

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllii Ciceronis Epistolae

Cicero, Marcus Tullius

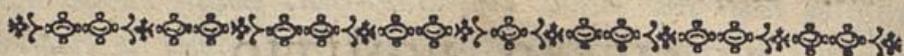
Halae Magdebvrgicae, MDCCLVII.

VD18 12794317

M. Tvllii Ciceronis Epistolarvm Ad. M. Marivm, Et Ceteros, Liber Septimvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17061

Sin autem tu minus scripseris: ego tamen omnia, quæ tibi utilia esse arbitrabor, summo studio diligenterque curabo. Vale.

b. M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM

AD

M. MARIVM, ET CETEROS,
LIBER SEPTIMVS.

I

ARGVMENTVM.

Ludos describit, a Pompejo secundo consulatu editos, quos quod Marius absens non spectaverit, eidem gratulatur. Se quoque hujus generis vanitatibus non capi, & inter ludos Caninii causam egisse narrat, cujus occasione dimissionem sibi ex foro optat, ut libere possit in villis & cum Mario vivere.

M. CICERO S. D. M. MARIO.

SI te dolor aliqui corporis, aut infirmitas valitudinis tuæ tenuit, quo minus ad ludos venires: fortunæ magis tribuo, quam sapientiæ tuæ. Sin hæc, quæ ceteri mirantur, contemnenda esse a) duxisti, & cum per valitudinem posses, venire tamen noluisti: utrumque lætor, & sine dolore corporis te fuisse, & animo valuisset, cum ea, quæ sine causa mirantur alii, neglexeris: modo, ut tibi constiterit fructus otii tui; quo quidem tibi perfrui mirifice licuit, cum esses in ista amœnitate pæne solus relictus. Neque tamen dubito, quin tu ex illo cubiculo tuo, ex quo tibi Stabianum perforasti, & patefecisti Sejanum, per eos dies matutina tempora lectiunculis consumpseris: cum illi interea, qui te istic reliquerunt, spectarent communes mimos semisomni. Reliquas vero partes

a) abest: esse.

res diei tu consumebas his delectationibus, quas tibi ipse ad arbitrium tuum compararas; nobis autem erant ea perpetienda, quæ scilicet Sp. Mæcius probavisset. Omnino, si quæris, ludi apparatusissimi: sed non tui stomachi. conjecturam enim facio de meo. Nam primum honoris causa in scenam redierant ii, quos ego honoris causa de scena decessisse *b)* arbitrabar. Deliciæ vero tuæ, noster Æsopus, ejusmodi fuit, ut ei desinere per omnes homines liceret. is jurare cum cœpisset, vox eum defecit in illo ^{p.95} loco, SI SCIENS FALLO. Quid tibi ego alia narrem? ^{a.} nosti enim reliquos ludos. Quid? ne id quidem leporis habuerunt, quod solent mediocres ludi *c)*. Apparatus enim spectatio tollebat omnem hilaritatem; quo quidem apparatu non dubito, quin animo æquissimo carueris. Quid enim delectationis habent sexcenti muli in Clytæmnestra? aut in equo Trojano craterarum *d)* tria millia? aut armatura varia peditatus, & equitatus in aliqua pugna? quæ popularem admirationem habuerunt; delectationem tibi nullam attulissent. Quod si tu per eos dies operam dedisti Protogeni tuo, dummodo is tibi quidvis potius, quam orationes meas legerit: næ tu haud paullo plus, quam quisquam nostrum, delectationis habuisti. Non enim te puto Græcos, aut Oscos ludos desiderasse; præsertim cum Oscos ludos vel in senatu vestro *e)* spectare possis; Græcos ita non ames, ut ne ad villam quidem tuam via Græca ire soleas. Nam quid ego te athleras putem desiderare, qui gladiatores contempseris? in quibus ipse Pompejus confiteretur, se & operam & oleum perdidisse. Reliquæ sunt venationes binæ per dies quinque, magnificæ, nemo negat. sed quæ potest homini esse polito delectatio, cum aut homo imbecillus a valentissima bestia laniatur, aut præclara bestia venabulo transverberatur? quæ tamen, si vi-

L 5

den-

b) decessisse. *c)* ductu MSS. legi vult: qui ne quidem leporis habuerunt, quos s. m. ludi. *d)* legi vult: cetrarum.
e) nostro.

denda sunt, sæpe vidisti: neque nos, qui hæc spectavimus, quidquam novi vidimus. Extremus elephantorum dies fuit: in quo admiratio magna vulgi atque turbæ; delectatio nulla exstitit. quin etiam misericordia quædam consecuta est, atque opinio ejusmodi, esse quandam illi belluæ
b. cum genere humano societatem. His ego tamen diebus, ludis scenicis, ne forte videar tibi non modo beatus, sed liber omnino fuisse, dirupi me pæne in judicio Galli Caninii, familiaris tui. Quod si tam facilem populum haberem, quam Æsopus habuit: libenter mehercule artem desinerem, tecumque, & cum similibus nostri viverem. Nam me cum antea tædebat, cum & ætas, & ambitio me hortabantur, & licebat denique, quem nolebam, non defendere: tum vero hoc tempore vita nulla est. Neque enim fructum ullum laboris ex his exspecto: & cogor nonnumquam homines non optime de me meritos, rogatu eorum, qui bene meriti sunt, defendere. Itaque quæro causas omnes aliquando vivendi arbitrato meo; teque, & istam rationem otii tui & laudo vehementer, & probò: quodque nos minus intervisis, hoc fero animo æquiore, quod, si Romæ esses, tamen neque nos lepore tuo, neque te (si qui est in me) meo frui liceret, propter molestissimas occupationes meas; quibus si me relaxaro, (nam ut plane exsolvam, non postulo) te ipsum qui id multos *f*) annos nihil aliud commentaris, docebo profecto, quid sit humaniter vivere. Tu mihi istam *g*) imbecillitatem valitudinis tuæ sustenta, & tuere, ut facis, ut nostras villas obire, & mecum simul lecticula concurrere possis. Hæc ad te pluribus verbis scripsi, quam soleo, non otii abundantia, sed amoris erga te, quod me quadam epistola subinvitaras, si memoria tenes, ut ad te aliquid hujusmodi scriberem, quo minus te prætermisisse ludos pœniteret. Quod si assecutus sum, gaudeo: sin minus, hoc me tamen consolor, quod posthac ad ludos venies, nosque vides; neque in epistolis relinques meis spem aliquam delectationis tuæ. Vale.

p. 96
a.

ARGV-

f) qui multos. g) Tu modo istam.

ARGVMENTVM.

Emtionis negotium, sibi mandatum, post jocos (nam & ipse inter heredes bonorum erat quæ emi volebat Marius) diligenter se curaturum dicit. Deinde respondet gratulationi de Planco Bursa, qui, Cicerone accusante, damnatus fuerat, quo judicio quantum letetur, significat, & Marium quoque gaudere jubet.

M. T. C. M. MARIO, S. D.

MANDATVM tuum curabo diligenter. Sed homo acutus, ei mandasti potissimum, cui expediret, illud venire quam plurimo. Sed eo vidisti multum, quod præfinisti, quo ne pluris emerem. Quod si mihi permisisses: qui meus amor in te est; confecissem cum coheredibus. nunc, quum tuum pretium novi, in *b*) licitatore[m] potius ponam *i*), quam illud minoris vaneat. sed de joco satis est. Tuum negotium agam, sicuti debeo, diligenter. De Bursa, te gaudere certo scio. sed nimis verecunde mihi gratularis. Putas enim, ut scribis, propter hominis fordes, minus me magnam illam lætitiã putare. Credas mihi velim, magis me judicio hoc, quam morte inimici lætatum. Primum enim judicio malo, quam gladio; deinde gloria potius amici, quam calamitate. In primisque me delectavit, tantum studium bonorum in me existisse contra incredibilem contentionem clarissimi, & potentissimi viri. Postremo, vix verisimile fortasse videatur, oderam multo pejus hunc, quam illum ipsum Clodium. Illum enim oppugnaram: hunc defenderam. Et ille, cum omnis respublica in meo capite discrimen esset habitura, magnum quiddam spectavit; nec sua sponte, sed eorum auxilio, qui me stante stare non poterant: hic simiolus, animi causa, me, in quem invehetur, delegerat; persuaseratque nonnullis invidis meis, se in me emissarium semper fore. Quamobrem valde jubeo gaudere te. magna res gesta est. numquam ulli fortiores cives fuerunt, quam qui ausi sunt eum *b*.

contra

b) abest: in. *i*) apponam.

contra tantas opes ejus, a quo ipsi lecti judices erant, condemnare. Quod fecissent numquam, nisi iis dolori meus fuisset dolor. Nos hic in multitudine, & celebritate judiciorum, & novis legibus ita distinemur, ut quotidie vota faciamus, ne intercaletur, ut quam primum te videre possimus.

3

ARGVMENTVM.

Ut discessum suum civili bello post pugnam Pharsalicam excusaret, quem vituperatores reprehendebant; totam causam belli recenset, ut appareat, quibus adductis rationibus a continuando bello abstinuerit. Scripta post bellum Africanum.

M. CICERO M. MARIO, S. D.

PERSAEPÉ mihi cogitanti de communibus miseriis, in quibus tot annos versamur, & (ut video) versabimur, solet in mentem venire illius temporis, quo proxime fuimus una. quin etiam ipsum diem memoria teneo. Nam a. d. III idus Majas, Lentulo, & Marcello consulibus, cum in Pompejanum vesperi venissem, tu mihi sollicito animo præsto fuisti. Sollicitum autem te habebat cogitatio tum ²⁾ officii, tum etiam periculi mei. Si manerem in Italia, verere, ne officio deessem: si proficiscerer ad bellum, periculum te meum commovebat. Quo tempore vidisti profecto me quoque ita conturbatum, ut non explicarem, quid esset optimum factu. pudori tamen malui, famæque cedere, quam salutis meæ rationem ducere. Cujus me mei facti pœnituit, non tam propter periculum meum, quam propter vitia multa, quæ ibi offendi, quo veneram. Primum neque magnas copias, neque bellicosas: deinde, ex-
^{p.97}tra ducem, paucosque præterea, (de principibus loquor)
^{a.} reliqui primum in ipso bello rapaces: deinde in oratione ita crudeles, ut ipsam victoriam horrerem: maximum autem æs alienum amplissimorum virorum. Quid quæris? nihil boni, præter causam. Quæ cum vidissem; despe-
rans

²⁾ cum.

rans victoriam, primum cœpi suadere pacem, cujus fueram semper auctor: deinde, cum ab ea sententia Pompejus valde abhorreret, suadere institui, ut bellum duceret. Hoc interdum probabat, & in ea sententia videbatur fore, & fuisset fortasse, nisi quadam ex pugna cœpisset suis militibus confidere. Ex eo tempore vir ille summus, nullus imperator fuit. Signa tirone & collecticio exercitu cum legionibus robustissimis contulit. victus turpissime amissis etiam castris, solus fugit. Hunc ego belli mihi finem feci: nec putavi, cum integri pares non fuisset, fractos superiores fore. Discessi ab eo bello, in quo aut in acie cadendum fuit, aut in aliquas insidias incidendum, aut deveniendum in victoris manus, aut ad Jubam confugiendum, aut capiendus tamquam exilio locus, aut consciscenda mors voluntaria. Certe nihil fuit præterea, si te victori nolles, aut non auderes committere. Ex omnibus autem iis, quæ dixi, incommodis, nihil tolerabilius exilio, præsertim innocenti: ubi nulla adjuncta est turpitudine: addo etiam, cum ea urbe careas, in qua nihil sit, quod videre possis sine dolore. Ego cum meis (si quidquam nunc cujusquam est) etiam in meis esse malui. Quæ acciderunt, omnia dixi futura. Veni domum, non quo optima vivendi conditio esset: sed tamen, si esset aliqua forma reipublicæ, tamquam in patria ut essem: si nulla, tamquam in exilio. Mortem mihi cur consciscerem, causa nulla visa est: cur optarem, multæ causæ. Vetus est enim, *ubi non sis qui fueris, non esse cur velis vivere*. Sed tamen va-
 care culpa, magnum est solatium: præsertim cum habeam duas res, quibus me sustentem; optimarum artium scientiam, & maximarum rerum gloriam: quarum altera mihi vivo numquam eripietur; altera ne mortuo quidem. Hæc ad te scripsi verbosius, & tibi molestus fui, quod te cum mei, tum reipublicæ cognovi amantissimum. Notum tibi omne meum consilium esse volui, ut primum scires, me numquam voluisse plus quemquam posse, quam universam rempublicam. Postea autem, quam alicujus culpa
 ran-

tantum valeret unus, ut obsisti *m*) non posset, me voluisse pacem. amisso exercitu, & eo duce, in quo spes fuerat uno, me voluisse etiam, reliquis omnibus; postquam non potuerim, mihi ipse *n*) finem fecisse belli: nunc autem, si hæc civitas est, civem esse me; si non, exulem esse non incommodiore loco, quam si Rhodum, aut Mytilenas contuliffem. Hæc tecum coram malueram: sed quia longius fiebat, volui per litteras eadem; ut haberes quid diceres, si quando in vituperatores meos incidiffes. Sunt enim, qui, cum meus interitus nihil fuerit reipublicæ profuturus, criminis loco putent esse, quod vivam. Quibus ego certo scio non videri satis multos perisse: qui si me audiffent, quamvis iniqua pace, honeste tamen viverent. Armis enim inferiores, non causa fuiffent. Habes epistolam verbosio- rem fortasse, quam velles: quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remiseris. Ego, si, quæ volo, expediero, brevi tempore te, ut spero, videbo.

4

ARGUMENTVM.

Præmonet Marium de adventu suo in Pompejanum. Eodem anno.

p.98
a.

M. T. C. M. MARIO, S. D.

A. D. IX. kal. in Cumanum veni cum Libone tuo, vel nostro potius. in Pompejanum statim cogito. Sed faciam ante te certio- rem. Te cum semper valere cupio, tum certe, dum hic sumus. Vides enim, quanto post una futuri simus. Quare si quod constitutum cum podagra habes, fac ut in alium diem differas. Cur igitur, ut valeas: & me hoc biduo, aut triduo expecta.

5

ARGUMENTVM.

C. Trebatium Testam, jurisconsultum, familiarem suum, Casari Galliarum proconsuli, diligentissime commendat.

CICERO

m) putat a Cic. esse: *sisti*.

n) *ipsi*.

CICERO CAESARI IMPER. S. D.

VIDE, quam mihi persuaserim, te me esse alterum, non modo in his rebus, quæ ad me ipsum, sed etiam in iis, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitarem, quocumque exirem, mecum ducere, ut eum meis omnibus studiis, beneficiis quam ornatissimum, domum reducerem. Sed postea quam & Pompeji commoratio diuturnior erat, quam putarem; & mea quædam tibi non ignota dubitatio, aut impedire profectioem meam videbatur, aut certe tardare: vide, quid mihi sumpserim. Cæpi velle, ea Trebatium exspectare a te, quæ sperasset a me. Neque me hercule minus ei prolixè de tua voluntate promisi, quam eram solitus de mea polliceri. Casus vero mirificus quidam intervenit, quasi vel testis opinionis meæ, vel sponsor humanitatis tuæ. Nam cum de hoc ipso Trebatio cum Balbo nostro loquerer accuratius domi meæ, litteræ mihi dantur a te: quibus in extremis scriptum erat, *M. Orfium, quem b. mihi commendas, vel regem Gallie faciam, vel hunc Leptæ delega. Si vis tu, ad me alium mitte quem ornem.* Sustulimus manus & ego, & Balbus. tanta fuit opportunitas, ut illud nescio quod non fortuitum, sed divinum videretur. Mitto igitur ad te Trebatium, atque ita mitto, ut initio mea sponte, post autem invitatu tuo mittendum duxerim. Hunc, mi Cæsar, sic velim omni tua comitate complectare, ut omnia, quæ per me possis adduci ut in meos conferre velis, in unum hunc conferas; de quo tibi homine hæc spondeo non illo veteri verbo meo, quod, cum ad te de Milone scripsissem, jure lusisti: sed more Romano, quo modo homines non inepti loquuntur; probiorem hominem, meliorem virum, pudentioem esse neminem. Accedit etiam, quod familiam ducit in jure civili: singularis memoria, summa scientia. Huic ego neque tribunatum, neque præfecturam, neque ullius beneficii certum nomen peto: benivolentiam tuam & liberalitatem peto: neque impedio, quo minus, si tibi ita placuerit, etiam hisce eum ornēs gloriolæ insignibus. totum denique hominem tibi ira trado
de

de manu (ut ajunt) in manum tuam istam, & victoria & fide præstantem. Simus enim putidiusculi, quam per te vix licet: verum, ut video, licebit. Cura, ut valeas, & me, ut amas, ama.

6

ARGVMENTVM.

Trebatium desiderium urbis impatienter ferentem, hortatur ut maneat in provincia, laboretque, ut consequatur, cujus causa profectus fuerat.

CICERO TREBATIO, S. D.

IN omnibus meis epistolis, quas ad Cæsarem, aut ad Balbum mitto, legitima quædam est accessio commendationis tuæ, nec ea vulgaris, sed cum aliquo insigni indicio meæ erga te benivolentiæ. Tu modo ineptias istas, & desideria urbis, & urbanitatis depone: & quo consilio profectus es, id assiduitate & virtute consequere. Hoc tibi tam ignoscemus nos amici, quam ignoverunt Medæ, quæ Corinthum arcem altam habebant matronæ opulentæ, optimates: quibus illa manibus gypsatissimis persuasit, ne sibi vitio illæ verterent, quod abesset a patria. „*Nam multi suam rem bene gessere, & publicam o), patria procul. Multi, qui domi ætatem agerent, propterea sunt improbati.* Quo in numero tu certe fuisses, nisi te extrusissemus. Sed plura scribemus alias. Tu, qui ceteris cavere didicisti, in Britannia ne ab essedariis decipiaris, cavero: & quum p) Medeam agere cœpi, illud semper memento, „*Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit.* Cura ut valeas.

7

ARGVMENTVM.

Studium suum in commendando significat, monet ut Cæsari operam det, ab eoque expectet omnia.

CICERO TREBATIO.

EGO te commendare non desisto: sed, quid proficiam, ex te scire cupio. Spem maximam habeo in Balbo:
ad

o) poplicam.

p) quando.

ad quem de te diligentissime & sæpissime scribo. Illud soleo mirari, non me toties accipere tuas litteras, quoties a Quinto mihi fratre afferantur. In Britannia nihil esse audio neque auri, neque argenti. Id si ita est, essedum aliquod suadeo capias, & ad nos quam primum recurras. Sin autem sine Britannia tamen assequi, quod volumus, possumus; perface, ut sis in familiaribus Cæsaris. multum te in eo frater adjuvabit meus, multum Balbus: sed mihi crede, tuus pudor, & labor plurimum. Imperatorem liberalissimum, ætatem opportunissimam, commendationem certe singularem habes; ut tibi unum timendum sit, ne ipse tibi defuisse videare.

ARGUMENTVM.

8

Ex Cæsaris litteris & sua responsione narrat; & modeste reprehendit Trebatium, quod tribunatum recusaverit.

CICERO TREBATIO.

b.

SCRIPSIT ad me Cæsar perhumaniter, nondum te sibi satis esse familiarem propter occupationes suas, sed certe fore: cui quidem ego rescripsi, quam mihi gratum esset futurum, si quam plurimum in te studii, officii, liberalitatis suæ contulisset. Sed ex tuis litteris cognovi præproperam q) festinationem tuam: & simul sum admiratus, cur tribunatus commoda, dempto præsertim labore militiæ, contempseris. Querar cum Vacerra, & Manilio: nam Cornelio nihil audeo dicere, cuius tu periculo stultus es, quum te ab eo sapere didicisse profiteris. Quin tu urges istam occasionem, & facultatem, qua melior numquam reperietur? Quod scribis de illo Preciano jureconsulto, ego te ei non desino commendare. scribit enim ipse mihi, te sibi gratias agere debere. De eo quid sit, cura, ut sciam. Ego vestras litteras Britannicas exspecto. Vale.

M

ARGV-

q) præproperam quamdam.

Litterarum officium a Trebatio requirit: monet ne reditum in urbem præpropere cupiat.

M. CICERO TREBATIO.

IAMDIV ignoro, quid agas. nihil enim scribis: neque ego ad te his duobus mensibus scripseram: quia cum Quinto fratre meo non eras. quo mitterem, aut cui darem, nesciebam. Cupio scire quid agas, & ubi sis hiematurus. Equidem velim cum Cæsare: sed ad eum propter ejus* nihil sum ausus scribere. ad Balbum tamen scripsi. Tu de-
 P. esse tibi noli. *serius potius ad nos, dum plenior.* Quod huc
 100 a. properes, nihil est, præsertim Battara mortuo. sed tibi consilium non deest. Quid constitueris, cupio scire. Cn. Octavius an Cn. Cornelius quidem tuus familiaris, summo genere natus, terræ filius, is me, quia scit tuum familiarem esse, crebro ad cenam invitat. adhuc non potuit perducere: sed mihi tamen gratum est. Vale.

Per jocum agit, quod scripserat Trebatius, se Cæsari valde jurisconsultum videri: & timiditatis arguit, qui in Britanniam navigare recusaverit: & ut de fructu commendationis ad Cæsarem, & omnibus rebus suis scribat plura, admonet.

M. CICERO S.D. TREBATIO.

LEGI tuas litteras: ex quibus intellexi, te Cæsari nostro valde jureconsultum videri. Est quod gaudeas, te in ista loca venisse, ubi aliquid sapere viderere. Quod si in Britanniam quoque profectus esses: profecto nemo in illa tanta insula peritior te fuisset. Verumtamen (rideamus, licet: sum enim a te invitatus) subinvideo tibi, ultro te etiam arcessitum ab eo, ad quem ceteri, non propter superbiam ejus, sed propter occupationem adspirare non possunt. Sed tu in ista epistola nihil mihi scripsisti de tuis re-
 bus:

bus: quæ mehercule mihi non minori curæ sunt, quam meæ. Valde metuo, ne frigeas in hibernis. quamobrem camino luculento utendum censeo. Idem Mucio, & Manilio placebat, præsertim qui sagis non abundares: quamquam vos nunc istic satis calere audio. quo quidem nuntio valde mehercule de te timueram. Sed tu in re militari multo es cautior, quam in advocationibus: qui neque in Oceano natare volueris, studiosissimus homo natandi, neque spectare effedarios: quem antea ne Andabatam quidem defraudare poteramus. Sed jam satis jocati sumus. Ego de te ad Cæsarem quam diligenter scripserim, tute scis; quam sæpe, b. ego. Sed mehercule jam intermiseram, ne viderer liberalissimi hominis, meique amantissimi voluntati erga me diffidere. Sed tamen his litteris, quas proxime dedi, putavi esse hominem commonendum. id feci. quid profecerim, facias me velim certiore: & simul de toto statu tuo, consiliisque omnibus. Scire enim cupio quid agas, quid expectes, quam longum istum tuum discessum a nobis futurum putes. Sic enim tibi persuadeas velim, unum mihi esse solatium, quare facilius possim pati te esse sine nobis, si tibi esse id emolumento sciam. sin autem id non est: nihil duobus nobis est stultius; me, qui te non Romam attraham; te, qui non huc advoles. Una mehercule nostra vel severa, vel jocosa congressio, pluris erit, quam non modo hostes, sed etiam fratres nostri Hædui. Quare omnibus de rebus, fac ut quam primum sciam. aut consolando, aut consilio, aut re juvero.

ARGUMENTVM.

II

Jocatur primum de interregnis: deinde suadet, si e re sua sit, maneat apud Cæsarem: sin minus, Romam se recipiat.

CICERO TREBATIO.

NISI ante Roma profectus esses, nunc eam certe relinques. quis enim tot interregnis jureconsultum desiderat? Ego omnibus, unde petitur, hoc consilii dederim,

M 2

ut

ut a singulis interregibus binas advocaciones postulent. Satisne tibi videor abs te jus civile didicisse? Sed heus tu, quid agis? ecquid fit? video enim, te jam joculari per litteras. Hæc signa meliora sunt, quam in meo Tusculano. Sed quid fit, scire cupio. Consuli quidem te a Cæsare scribis: sed ego tibi ab illo consuli mallet. quod si aut fit, aut futurum putas; perfer istam militiam, & permane. Ego enim desiderium tui, spe tuorum commodorum consolabor. sin autem ista sunt inaniora: recipe te ad nos. Nam aut erit hic aliquid aliquando: aut, si minus, una mehercule collocutio nostra, pluris erit, quam omnes Samarobrivæ. Denique, si cito te retuleris: sermo nullus erit. si diutius frustra abfueris: non modo Laberium, sed etiam sodalem nostrum Valerium pertimesco. Mira enim persona induci potest Britannici jureconsulti. Hæc ego non rideo, quamvis tu rideas: sed de re severissima tecum, ut soleo, jocos. Remoto joco, tibi hoc amicissimo animo præcipio, ut, si istic mea commendatione tuam dignitatem obtinebis, perferas nostri desiderium: honestatem, & facultates tuas augeas. sin autem ista frigeant, recipias te ad nos. Omnia tamen, quæ vis, & tua virtute profecto, & nostro summo erga te studio consequere.

12

ARGUMENTVM.

Per jocos exagitat Epicureos, & ipsum Trebatium, quem Epicureum factum esse Pansa narraverat.

CICERO TREBATIO.

MIRABAR, quid esset, quod tu mihi litteras mittere intermisisses. Indicavit mihi Pansa meus, Epicureum te esse factum. O castra præclara! quid tu fecisses, si te Tarentum, & non Samarobrivam misisses? Jam tum mihi non placebas, cum idem intuebare, quod & Titius r) familiaris meus. Sed quonam modo jus civile defendes, cum omnia tua causa facias, non civium? Ubi porro illa erit

r) *Sejus.*

erit formula fiducia, ut inter bonos bene agier oportet? Quis enim est, qui facit nihil, nisi sua causa? Quod jus statues COMMVNI DIVIDVNDV, cum commu- b. ne nihil possit esse apud eos, qui omnia voluptate sua metiuntur? Quomodo autem tibi placebit, TOVEM LAPIDEM jurare, cum scias, Jovem iratum esse nemini posse? Quid porro fiet populo Ulubrano, si statueris, πολιτεύεσθαι non oportere? Quare si plane a nobis deficiis, moleste fero: sin Panfæ assentari commodum est, ignosco: modo scribe aliquando ad nos, quid agas; &, a nobis quid fieri, aut curari velis.

ARGVMENTVM.

13

Intermissi litterarum officii excusationem adfert, quam non accipiente Trebatio, liberius pro more jocatur.

M. CICERO S. D. TREBATIO.

ADEONE me injustum esse existimasti, ut tibi irascerer, quod parum mihi constans, & nimium cupidus decedendi viderere, ob eamque causam me arbitrare litteras ad te jamdiu non misisse? Mihi perturbatio animi tui, quam primis litteris perspiciebam, molestiam attulit. Neque alia ulla fuit causa intermissionis epistolarum, nisi quod, ubi esses, plane nesciebam. Hic tu me etiam infimulas, nec satisfactionem meam accipis. Audi, Testa mi. Utrum superbiozem te pecunia facit, an quod te imperator consulit? Moriar, ni, quæ tua gloria est, puto te malle a Cæsare consuli, quam inaurari. Si vero utrumque est: quis te feret, præter me, qui omnia ferre possum? Sed, ut ad rem redeam, te istic invitum non esse, vehementer gaudeo: &, ut illud erat molestum, sic hoc est jucundum. Tantum metuo, ne artificium tuum tibi parum profit. Nam ita audio istic s)

Non ex jure manu confertum, sed magis ferro

Rem repetunt,

Et tu soles ad vim faciundam adhiberi? neque est, quod

M 3

illam

s) Nam ut audio isthic.

illam exceptionem in interdicto pertimescas: **QVOD TV**
 P. PRIOR VI HOMINIBVS ARMATIS NON VENERIS.
 102 a. Scio enim, te non esse procacem in laceffendo. Sed, ut ego
 quoque te aliquid admoneam de vestris t) cautionibus;
 Treviros vites censeo. audio capitales esse. malle auro,
 ære, argento, essent. Sed alias jocabimur. Tu ad me de
 istis rebus omnibus scribas velim quam diligentissime. A.
 d. IIII non. Mart.

14

ARGVMENTVM.

*Familiariter & jocosè Trebatium, qui litteras nullas miserat,
 objurgat.*

CICERO TREBATIO.

CHRYSIPPVS Vettijs, Cyri architecti libertus, fe-
 cit, ut te non immemorem putarem mei. salutem
 enim verbis tuis mihi nuntiarat. Valde jam lautus es,
 qui gravere litteras ad me dare, homini præfertim prope
 domestico. Quod si scribere oblitus es: minus multi jam,
 te advocato, causa cadent. sin nostri oblitus es: dabo ope-
 ram, ut istuc veniam ante, quam plane ex animo tuo ef-
 fluo. sin æstivorum timor te debilitat: aliquid excogita,
 ut fecisti de Britannia. Illud quidem perlibenter audivi
 ex eodem Chrysippo, te esse Cæsari familiarem. Sed me-
 hercule malle, id quod erat æquius, de tuis rebus ex
 tuis litteris quam sæpissime cognoscere u). Quod certe
 ita fieret, si tu maluisses benivolentiæ, quam litium jura
 perdiscere. Sed hæc jocati sumus, & tuo more, & nonni-
 hil etiam nostro. Te valde amamus, nosque a te amari
 cum volumus, tum etiam confidimus.

15

ARGVMENTVM.

*Suum absentis Trebatii desiderium declarat, & de C. Matii
 familiaritate gratulatur.*

CICERO

t) nostris.

u) cognoscerem.

CICERO TREBATIO.

QVAM sint morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest. moleste ferebam antea, te invitum istuc esse: pungit me rursus, quod scribis esse te istuc libenter. neque enim mea commendatione te non delectari facile patiebar: & nunc angor, quidquam tibi sine me esse jucundum. Sed hoc tamen malo ferre nos desiderium, quam te non ea, quæ spero, consequi. Quum vero in C. Matii, suavissimi, doctissimi que hominis familiaritatem venisti, non dici potest quam valde gaudeam: qui fac ut te quam maxime diligat. mihi crede, nihil ex ista provincia potes, quod jucundius sit, deportare. Cura, ut valeas.

ARGVMENTVM.

Ita laudat Trebatii sapientiam in vitando bellorum discrimine, ut timiditatis simul arguat, & alia per jocum adjungat.

M. CICERO S.D. TREBATIO.

IN equo Trojano scis esse in extremo, *fero sapiunt*. Tu tamen, mi vetule, non fero: primas, illas rabiosulas sat fatuas dedisti: deinde, quod in Britannia non nimis *Φιλοδέωρον* te præbuisi, plane non reprehendo. nunc vero in hibernis injectus mihi videris. itaque te commovere non curas. *Usquequaque sapere oportet. id erit telum acerrimum.* Ego si foris cenitarem, Cn. Octavio, familiari tuo, non defuissem. cui tamen dixi, cum me aliquoties invitaret: Oro te, quis tu es? Sed mehercules, extra jocum, homo bellus est. vellem eum tecum abduxisses. Quid agatis, & ecquid in Italiam venturi sitis hac hieme, fac plane sciam. Balbus mihi confirmavit, te divitem futurum. id utrum Romano more locutus sit, bene nummatum te futurum, an, quomodo Stoici dicunt, *omnes esse divites, qui celo, & terra frui possint*; postea videro. Qui istinc veniunt, superbiam tuam accusant, quod negent te percunctantibus respondere. sed tamen est quod gaudeas. constat enim inter omnes, neminem te uno Samarobrivæ juris peritorem esse.

Urbis desiderium quod deposuerit, gratulatur, & ut Caesaris amicitiam faciat pluris, monet, quam fructuosam fore pollicetur.

CICERO TREBATIO, S. D.

EX tuis litteris, & Quinto fratri gratias egi, & te aliquando collaudare possum, quod jam videris certa aliqua in sententia constitisse. Nam primorum mensium x) litteris tuis vehementer commovebar, quod mihi interdum (pace tua dixerim) levis in urbis, urbanitatisque desiderio, interdum piger, interdum timidus in labore militari, sæpe autem etiam, quod a te alienissimus, & subimpudens videbare. tamquam enim syngrapham ad imperatorem, non epistolam attulisses: sic, pecunia ablata, domum redire properabas: nec tibi in mentem veniebat, eos ipsos, qui cum syngraphis venissent Alexandream, nummum adhuc nullum auferre potuisse. Ego, si mei commodi rationem ducerem, te mecum esse maxime vellem. non enim mediocri afficiebar vel voluptate ex consuetudine nostra, vel utilitate ex consilio, atque opera tua. Sed cum te ex adolescentia tua in amicitiam, & fidem meam contulisses: semper te non modo tuendum mihi, sed etiam augendum, atque ornandum putavi. Itaque quoad opinatus sum, me in provinciam exiturum, quæ ad te ultro attulerim, meminisse te credo. postea quam mea mutata ratio est, cum viderem, me a Cæsare honorificentissime tractari, & unice diligi, hominisque liberalitatem incredibilem, & singularem fidem nossem: sic ei te commendavi, & tradidi, ut gravissime, diligentissimeque potui. Quod ille ita & accepit, & mihi sæpe litteris significavit: & tibi & verbis, & re ostendit, mea commendatione sese valde esse commotum. Hunc tu virum nactus, si me aut sapere aliquid, aut velle tua causa putas, ne dimiseris: & si qua y) te forte res aliquando offen-

x) mensum.

y) si qua.

offenderit, cum ille aut occupatione, aut difficultate tardior tibi erit visus, perferto, & ultima expectato; quæ ego tibi & jucunda, & honesta præstabo. Pluribus te hortari non debeo. tantum moneo, neque amicitiae confirmandæ clarissimi, ac liberalissimi viri, neque uberioris provinciæ, neque ætatis magis idoneum tempus, si hoc amiseris, te esse ullum umquam reperturum. Hoc, quemadmodum vos scribere soletis in vestris libris, idem Q. Cornelio videbatur. In Britanniam te profectum non esse gaudeo, quod & labore caruisti, & ego te de rebus illis non audiam. Ubi sis hibernaturus, & qua spe, aut conditione, perscribas ad me velim.

ARGVMENTVM.

18

Laudat constantiam Trebatii, qui permanere in provincia apud Cæsarem constituerat. Jocatur in ejus parsimonia, quia scripserat in palimpsesto.

CICERO TREBATIO, S. D.

ACCEPI a te aliquot epistolas uno tempore, quas tu diversis temporibus dederas: in quibus me cetera delectarunt. Significabant enim, te istam militiam jam firmo animo ferre, & esse fortem virum & constantem. Quæ ego paullisper in te ita desideravi, non imbecillitate animi tui, sed magis ut desiderio nostri te æstuarere putarem. Quare perge, ut cæpisti: forti animo istam tolera militiam. Multa, mihi crede, assequere. Ego enim renovabo commendationem: sed tempore. Sic habeto, non tibi majori esse curæ, ut iste tuus a me discessus quam fructuosissimus tibi sit, quam mihi. Itaque, quando vestræ cautiones infirmæ sunt, Græculam tibi misi cautionem chirographi mei. Tu me velim de ratione Gallici belli certiore facias. ego enim ignavissimo cuique maximam fidem habeo. Sed, ut ad epistolas tuas redeam, cetera belle: illud miror, quis solet eodem exemplo plures dare, qui sua manu scribit? Nam quod in palimpsesto, laudo equidem parsimoniam. sed miror, quid in illa chartula fuerit, quod delere

M 5

ma-

malueris, quam hæc scribere *); nisi forte tuas formulas. Non enim puto te meas epistolas delere, ut reponas tuas. An hoc significas, nihil fieri? frigere te? ne chartam quidem tibi suppeditare? Jam ista tua culpa est, qui verecundiam tecum extuleris, & non hic nobiscum reliqueris. Ego te Balbo, cum ad vos proficiscetur, more Romano commendabo. Tu, si intervallum longius erit mearum litterarum, ne sis admiratus. eram enim abfuturus mense Aprilis. Has litteras scripsi in Pomptino, cum ad villam Metrilii Philemonis devertissem: ex qua jam audieram fremitum clientium meorum, quos quidem tu mihi conciliasti. Nam Ulubris honoris mei causa vim maximam ranunculorum se commosse constabat. Cura ut valeas. vi. idus April. de Pomptino.

Epistolam tuam, quam accepi ab L. Arruntio, conficidi innocentem. nihil enim habebat, quod non vel in concione recte legi posset. Sed & Arruntius ita te mandasse ajebat, & tu adscripseras. Verum illud esto. nihi te ad me postea scripsisse demiror, præsertim tam novis rebus.

19 ARGUMENTVM.
Antonio post Caesaris necem repub. turbante, Cicero desperans libertatem, in Græciam abire constituit. In quo itinere Topicorum librum scripsit, eumque Trebatio misit ab Rhegio, ubi & hæc litteræ sunt datæ, de usu & interpretatione ejus libri docentes.

b. CICERO TREBATIO, S.

VIDE, quanti apud me sis; etsi jure id quidem. non enim te amore vinco. Veruntamen quod præsentis tibi prope subnegarem, non tribuerem certe, id absenti debere non potui. Itaque, ut primum Velia navigare cepi, institui Topica Aristotelea conscribere, ab ipsa urbe commonitus, amantissima tui. Eum librum tibi misi Rhegio, scriptum, quam plenissime z) res illa scribi potuit. Sin tibi quædam videbuntur obscuriora: cogitare debebis, nul-
lam

*) Grævius hæc tria verba deleri vult.

z) plenissime.

lam artem litteris sine interprete, & sine aliqua exercitatione percipi posse. Non longe abieris. num jus civile vestrum ex libris cognosci potest? qui quamquam plurimi sunt, doctorem tamen, unumque *a)* desiderant. Quamquam tu si attente leges, si sapius, per te omnia consequere, ut certe intelligas. ut vero etiam ipsi tibi loci proposita quaestione occurrant, exercitatione consequere. In qua quidem nos te continebimus, si & salvi redierimus, & salva ista offenderimus. v kal. Sext. Rhegio.

ARGUMENTVM.

20

De Veliesum in Trebatium amore significat: & ne paternas possessiones vendat, per fugium temporibus futuras, admonet. Scripta ante superiorem, ut dies adscripta ostendit.

CICERO TREBATIO, S. D.

AMABILIOR mihi Velia fuit, quod te ab ea sensi amari. Sed quid ego dicam te, quem quis non amat? Rufio, medius fidius, tuus ita desiderabatur, ut si esset unus e nobis. Sed ego te non reprehendo, qui illum ad ædificationem tuam traduxeris. Quamquam enim Velia non est vilior, quam Lupercal, tamen isthuc malo, quam hæc omnia. Tu, si me audies, quem soles, has paternas possessiones tenebis (nescio quid enim Velientes verebantur) neque Halethem, nobilem annem relinques, nec Papirianam domum deferes. quamquam illa quidem ^{p. 105} ^{a.} habet lotum, a quo etiam advenæ teneri solent: quem tamen si excideris, multum prospexeris. Sed in primis opportunum videtur, his præsertim temporibus, habere per fugium, primum eorum urbem, quibus carus sis: deinde tuam domum, tuosque agros, eaque remoto, salubri, ameno loco: idque etiam mea interesse, mi Trebati, arbitror. Sed valebis, meaque negotia videbis, meque diis juvantibus ante brumam expectabis. Ego a Sex. Fadio, Niconis discipulo, librum abstuli, Νικωνος περι πολυφαγίας. O medicum suavem, meque docilem ad hanc

a) unum quem.

hanc disciplinam! Sed Bassus noster me de hoc libro celavit: te quidem non videtur. Ventus increbescit *b*). Cura, ut valeas. XIII. kal. Sext. Velia.

21

ARGUMENTVM.

Silii, amici sui, causam Trebatio commendat, ut ad eum veniat & adjuvet.

CICERO TREBATIO, S. D.

SILII causam te docui. is postea fuit apud me, cum ei dicerem, tibi videri sponsonem illam nos sine periculo facere posse, *Si bonorum Turpilie possessionem, Q. Cæpio prætor ex edicto suo mihi dedit*, negare aiebat Servium, tabulas testamenti esse eas, quas instituisset is, qui factionem testamenti non habuerit: hoc idem Offilium dicere: tecum se locutum negabat; meque rogavit, ut se & causam suam tibi commendarem. Nec vir melior, mi Testa, nec mihi amicio P. Silio quisquam est, te tamen excepto. Gratissimum igitur mihi feceris, si ad eum ultro veneris, eique pollicitus eris. sed, si me amas, quam primum. hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

22

ARGUMENTVM.

De furto questionem, inter scyphos natam, probat auctoritate jurisconsultorum.

b.

CICERO TREBATIO, S. D.

ILLVSERAS heri inter scyphos: quod dixeram, controversiam esse, possetne heres, quod furtum antea factum esset, furti recte agere. Itaque, etsi domum bene potus, seroque redieram, tamen id caput, ubi hæc controversia est, notavi, & descriptum tibi misi: ut scires, id, quod tu neminem sensisse dicebas, Sex. Ælium, M. Manilium, M. Brutum sensisse. Ego tamen Scævola, & Testæ assentior. Vale.

23

ARGUMENTVM.

Signa quedam & statuas Ciceroni, potius tabulas pictas cupienti, Gallus emerat. Ex illis emtionibus nullam a se de-

b) increbescit.

desiderari Cicero rescribit: simul gratum sibi esse significat, quod domum proximam velit conducere. Anno incerto.

CICERO S.D. FABIO GALLO.

TANTVM quod ex Arpinati veneram, cum mihi a te litteræ redditæ sunt: ab eodemque accepi Avianii litteras; in quibus hoc inerat liberalissimum, nomina se facturum, cum venisset, qua ego vellem die. Fac, quæso, qui ego sum, esse te. estne aut tui pudoris, aut nostri, primum rogare de die: deinde plus annua postulare? Sed essent, mi Galle, omnia facilia, si & ea mercatus esses, quæ ego desiderabam, & ad eam summam, quam volueram. Attamen e) ista ipsa, quæ te emisse scribis, non solum rata mihi erunt, sed etiam grata. plane enim intelligo, te non modo studio, sed etiam amore usum, quæ te delectarint, hominem (ut ego semper judicavi,) in omni judicio elegantissimum, quæ me digna putaris, coëmisse. Sed velim maneat Damasippus in sententia. prorsus enim ex istis emptionibus nullam desidero. Tu autem ignarus instituti mei, quanti ego genus omnino signorum omnium non æstimo, tanti ista quatuor, aut quinque sumpisti. Bacchas istas cum Musis Metelli comparas. Quid simile? primum, ^{P. 106} ipsas ego Musas numquam tanti putassem: atque id fecissem Musis omnibus approbantibus. sed tamen erat aptum bibliothecæ, studiisque nostris congruens. Bacchis vero ubi est apud me locus? At pulchellæ sunt. Novi optime, & sæpe vidi. nominatim tibi signa mihi nota mandassem, si probassem. Ea enim signa ego emere soleo, quæ ad similitudinem gymnasiolorum exornent mihi in palæstra locum. Martis vero signum quo mihi pacis auctori? Gaudeo nullum Saturni signum fuisse. hæc enim duo signa putarem mihi æs alienum attulisse. Mercurii mallet aliquod fuisset. felicius, puto, cum Aviano d) transigere possemus. Quod tibi destinaras trapezophoron: si te delectat, habe-

e) *Ac tamen.*

d) *Aviano.*

habebis: si autem sententiam mutasti, ego habebō scilicet. Ista quidem summa nā ego multo libentius emerim diverforium Tarracinæ, ne semper hospiti molestus sim. Omnino liberti mei video esse culpam, cui plane res certas mandaram; itemque Junii, quem puto tibi notum esse, Aviani *e*) familiarem. Exhedria quædam mihi nova sunt instituta in porticula Tusculani. ea volebam tabellis ornare. etenim, si quid generis istiusmodi me delectat, pictura delectat. Sed tamen, si ista mihi sunt habenda, certiozem velim me facias, ubi sint, quando arcessantur, quo genere vecturæ. Si enim Damasippus in sententia non manebit, aliquem pseudodamasippum vel cum jactura reperiemus. Quod ad me de domo scribis iterum, jam id ego proficiscens mandabam meæ Tullia. Ea enim ipsa hora acceperam tuas litteras: egeram etiam cum tuo Nicia, quod *b*. utitur, ut scis, familiariter Cassio. Ut redii autem, prius, quam tuas legi has proximas litteras, quæsi de mea Tullia, quid egisset. per Liciniam se egisse dicebat. sed opinor Cassium uti non ita multum forore. eam porro negare se audere, cum vir abesset (est enim profectus in Hispaniam Dexius) illo & absente, & insciente, migrare. Est mihi gratissimum, tanti a te æstimatam consuetudinem vitæ, victusque nostri: primum ut eam domum sumeres, ut non modo prope me, sed plane mecum habitare posses: deinde ut migrare tanto opere festines. Sed ne vivam, si tibi concedo, ut ejus rei tu cupidior sis, quam ego sum. Itaque omnia experiar. Video enim quid mea intersit, quid utriusque nostrum. si quid egero, faciam ut scias. Tu & ad omnia rescribes *f*), & quando te expectem, facies me, si tibi videtur, certiozem.

24

ARGUMENTVM.

Exponit quam injuste sibi Tigellius irascatur. Cesare quartum consule sine collega.

CICE-

e) Aviani. — *f*) Cic. scripsisse suspicatur: *s. q. e. faciam, ut scias tu, & ad omnia rescribas.*

CICERO S.D. M. FABIO GALLO.

AMORIS quidem tui, quoquo me verti, vestigia: vel proxime de Tigellio. Senti enim ex litteris tuis, valde te laborasse. Amo igitur voluntatem. Sed pauca de re. Capius, (opinor) olim, *non omnibus dormio*: sic ego non omnibus, mi Galle, servio. etsi quæ est hæc servitus? Olim, cum regnare existimabamur, non tam ab ullis, quam hoc tempore observor a familiarissimis Cæsaris omnibus, præter istum. Id ego in lucris pono non ferre hominem pestilentiorum patria sua: eumque addictum jam tum puto esse Calvi Licinii Hipponacteo præconio. At vide, quid succenseat. Phameæ causam receperam, ipsius quidem causa. erat enim mihi sane familiaris. Is ad me venit: dixitque, iudicem sibi operam dare constituisse eo ipso die, quo de P. Sestio in consilium iri necesse erat. respondi, nullo modo me facere posse: quum vellem alium diem si sumpisset, me ei non defuturum. Ille autem, qui sciret, se nepotem, bellum tibicinem habere, & sat bonum unctorem, discessit a me, ut mi videbatur, iratior. Habes Sardos venales; alium alio nequiores. Cognosti meam causam, & istius Salaconis iniquitatem. Catonem tuum mihi mitte. cupio enim legere. me adhuc non legisse, turpe utrique nostrum est.

ARGUMENTVM. 25

Epistolam conscissam non esse nuntiat: & monitus, ne incautius de Cæsare loquatur, gratias agit: & ut pergat stilum exercere hortatur. Eodem anno.

CICERO S.D. M. FABIO GALLO.

QUOD epistolam conscissam doles, noli laborare. salva est domi. petes cum libebit g). Quod autem me mones, valde gratum est: idque ut semper facias, rogo. Videris enim mihi vereri, ne, si istum habuerimus, rideamus γέλωτα σαρδόνιον. Sed heus tu, manum de tabula.

magi-

g) salva est, domo petes, cum libebit.

magister adest citius, quam putaramus. Vereor ne in Ca-
tonium, Catoninos. Mi Galle, cave putes quidquam me-
lius, quam epistolæ tuæ partem ab eo loco: *cetera labuntur*.
Secreto hoc audi: tecum habeto *b*): ne Apellæ quidem,
liberto tuo, dixeris. præter duo nos, loquitur isto modo
nemo: bene, malene, videro: sed, quidquid est, nostrum
est. Urge igitur: nec transversum unguem (quod ajunt)
a stilo. is enim est dicendi opifex. atque equidem aliquan-
tum jam etiam noctis assumo. Vale.

26

ARGVMENTVM.

*Herbas in augurali cena lauta conditas sibi morbum attu-
lisse narrat.*

CICERO S.D. GALLO.

CV M. decimum jam diem graviter ex intestinis labora-
rem; neque iis, qui mea opera uti volebant, me pro-
barem non valere, quia febrim non haberem: fugi in Tu-
sculanum; cum quidem biduum ita jejunos fuisset, ut ne
aquam quidem gustarem. Itaque confectus languore, &
fame, magis tuum officium desideravi, quam abs te requi-
ri putavi meum. Ego autem cum omnes morbos refor-
mido, tum in quod *i*) Epicurum tuum Stoici male accipiunt,
quia dicat, *δυσβρικὰ, καὶ δυσεντερικὰ πάθη*, sibi molesta
esse: quorum alterum, morbum edacitatis esse putant; al-
terum etiam turpioris intemperantiæ. Sane *δυσεντερίαν*
pertimueram. Sed visa est mihi vel loci mutatio, vel ani-
mi etiam relaxatio, vel ipsa fortasse jam senescentis morbi
remissio profuisse. Attamen, ne mirere, unde hoc acci-
derit, quomodo ve commiserim: lex sumptuaria, quæ vi-
detur *λιτότητα* attulisse, ea mihi fraudi fuit. Nam dum
volunt isti lauti terra nata, quæ lege excepta sunt, in ho-
norem adducere: fungos, heluellas, herbas omnes ita con-
diunt, ut nihil possit esse suavius. in eas cum incidissem
in

b) *id tecum habeto.* *i*) *tum quod*; sed mallet, ut sententia postu-
lat: *quo*, cum P. Manutio.

in cena augurali apud Lentulum, tanta me διαίτησιν arripuit, ut hodie primum videar *k)* cœpisse consistere. Ita ego, qui me ostreis, & murænis facile abstinebam; a beta etiam *l)* & a malva deceptus sum. Posthac igitur erimus cautiore. Tu tamen cum audisses ab Anicio (vidit enim me nauseantem) non modo mittendi causam justam habuisti, sed etiam visendi. Ego hic cogito commorari, quoad me reficiam. nam & vires, & corpus amisi. Sed, si morbum depulero, facile, ut spero, illa revocabo.

ARGVMENTVM.

27

Gallus, alius forte quam Fabius, Ciceronem litteris accusaverat, quem vicissim litteris repungit.

CICERO S.D. M.FABIO GALLO.

MIROR, cur me accuses, cum tibi id facere non liceat. quod si liceret, tamen non debebas. *Ego enim te in consulatu observaram.* Et ais, fore, ut te Cæsar restituat. Multa tu quidem dicis: sed tibi nemo credit. Tribunatum plebei dicis te mea causa petisse. Utinam semper esses tribunus! intercessorem non quæreres. Negas, me audere, quod sentiam, dicere. Quasi tibi, cum impudenter me rogaes, parum fortiter responderim. Hæc tibi scripsi, ut isto ipso in genere, in quo aliquid posse vis, te nihil esse cognosceres. Quod si humaniter mecum questus esses, libenter tibi me, & facile purgassem. Non enim ingrata mihi sunt, quæ fecisti: sed quæ scripsisti, molesta. Me autem, propter quem ceteri liberi sunt, tibi liberum non visum, demiror. Nam si falsa fuerunt, quæ tu ad me, ut ais, detulisti: quid tibi ego debeo? si vera: tu es optimus testis, quid mihi populus Romanus debeat.

ARGVMENTVM.

28

Probat Curii consilium, quo, desperata republica, in Græciam se contulerat. Addit propter eandem causam, & se in biblio-

*k) videatur.**l) abest: etiam.*

bibliothecam abdi. nullam enim spem reliquam esse, aliquando melius fore.

M. CICERO S. D. CVRIO.

MEMINI; cum mihi desipere videbare, quod cum istis potius viveres, quam nobiscum. Erat enim multo domicilium hujus urbis, (cum quidem hæc urbs,) aptius humanitati, & suavitati tuæ, quam tota Peloponnesus, nedum Patræ. Nunc contra & vidisse mihi multum videris, cum, prope desperatis his rebus, te in Graciam contulisti, & hoc tempore non solum sapiens, qui hinc absis, sed etiam beatus. quamquam, quis, qui aliquid sapiat, nunc esse beatus potest? Sed, quod tu, cui licebat, pedibus es consecutus, ut ibi esses, *ubi nec Pelopidarum*, nosti cetera: nos idem propemodum consequimur alia ratione. Cum enim salutationi nos dedimus amicorum; quæ fit hoc etiam frequentius, quam solebat, quod, quasi avem albam, videntur bene sentientem civem videre: abdo me in bibliothecam. Itaque opera efficio tanta, quanta fortasse tu senties. Intellexi enim ex tuo sermone quodam, cum meam maestitiam, & desperationem accusares domi tuæ, dicere *m)* te, ex meis libris *n)* animum meum desiderare. Sed mehercule & tum rempublicam lugebam, quæ non solum suis erga me, sed etiam meis erga se beneficiis erat mihi carior: & hoc tempore, quamquam me non ratio solum consolatur, quæ plurimum debet valere, sed etiam dies, quæ stultis quoque mederi solet: tamen doleo, ita rem communem esse dilapsam, ut ne spes quidem, melius aliquando fore, relinquatur. Nec vero nunc quidem culpa in eo est, in cuius potestate omnia sunt, (nisi forte id ipsum esse non debuit) sed alia casu, alia etiam nostra culpa sic acciderunt, ut de præteritis non sit querendum. Reliquam spem nullam video. quare ad prima redeo. Sapienter hæc reliquisti, si consilio: feliciter, si casu.

ARGV.

m) dicere delendum videtur.

n) Intellexi -- te ex meis etc.

ARGVMENTVM.

29

Curius laudat Ciceronis erga se beneficia, eumque rogat, ut Ser. Sulpicii se successori commendet.

CVRIVS M. CICERONI SVO S.

SI vales, bene est. Sum enim χήσει μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici nostri. ergo fructus est tuus, mancipium illius: quod quidem si inter senes coëmptionales vanae o) proscrisperit, egerit non multum. At illa nostra prædicationo quanti est, nos, quod simus, quod habeamus, quod homines existimemur, id omne abs te habere? Quare, Cicero mi, persevera constanter nos conservare, & Sulpicii successori nos de meliore nota commenda, quo facilius tuis præceptis obtemperare possimus, teque ad ver lubentes videre & nostra defigere, deportareque tuto possimus. Sed, amice magne, noli hanc epistolam Attico ostendere: sine eum errare, & putare, me virum bonum esse, nec solere duo parietes de eadem fidelia dealbare. Ergo, patrone mi, bene vale, Tironemque meum saluta nostris verbis. Dat. a. d. III. kal. Novemb.

ARGVMENTVM.

30

Ostendit quam misere agatur cum republica, cum Caesar Caninium ad aliquot horas consulem creaverit: Et de literis commendaticii ad Acilium significat.

CICERO CVRIO S.D.

EGO vero jam te nec hortor, nec rogo, ut domum red-eas, quin hinc ipse evolare cupio, & aliquo pervenire, ubi nec Pelopidarum nomen, nec facta audiam. Incredibile est, quam turpiter mihi facere videar, qui his rebus interfim. Næ tu videris multo ante providisse, quid im-penderet tum, cum hinc profugisti. quamquam hæc etiam auditu acerba sunt, tamen audire tolerabilius est, quam videre. In campo certe non fuisti, cum H. II. comitiis quaestoriis

N. 2

storiis

o) venale ejici vult.

storiis institutis, sella Q. Maximi, quem illi consulem esse dicebant, posita esset: quo mortuo nuntiato, sella sublata est. Ille autem, qui comitiis tributis esset auspicatus, centuriata habuit: cos. H. VII renuntiavit, qui usque ad kalendas Jan. esset: quæ erant futuræ mane postridie. Ita Caninio consule scito neminem prandisse. nihil tamen eo consule mali factum est. fuit enim mirifica vigilantia, qui
 b. suo toto consulatu somnum non viderit. Hæc tibi ridicula videntur, non enim ades. quæ si videres, lacrymas non teneres. Quid si cetera scribam? sunt enim innumerabilia generis ejusdem: quæ quidem ego non ferrem, nisi me in philosophiæ portum contulisset, & nisi haberem socium studiorum meorum, Atticum nostrum: cujus quum proprium te esse scribis mancipio, & nexu; meum autem usu, & fructu, contentus isto sum. Id enim est cujusque proprium, quo quisque fruitur, atque utitur. Sed hæc alias pluribus. Acilius, qui in Græciam cum legionibus missus est, maximo meo beneficio est. bis enim est a me judicio capitis, rebus salvis, defensus: & est homo non ingratus, meque vehementer observat. Ad eum de te diligentissime scripsi, eamque epistolam cum hac junxi: quam ille quomodo acceperit, & quid tibi pollicitus sit, velim ad me scribas.

31

ARGUMENTVM.

Invitat ad mutua officia, & ut in urbem revertatur veteris urbanitatis tuende causa, rogat.

CICERO CVRIO, S.D.

FACILE perspexi ex tuis litteris, quod semper studui, & me a te plurimi fieri, & te intelligere, quam mihi carus esses. Quod quum uterque nostrum consecutus est: reliquum est, ut officiis cerremus inter nos; quibus æquo animo vel vincam te, vel vincar abs te. Acilio non fuisse necesse meas dari litteras, facile patior. Sulpicii tibi operam intelligo ex tuis litteris, non multum opus fuisse, propter tuas res ita contractas, ut, quemadmodum scribis,
 nec

nec caput, nec pedes. Equidem vellem, uti pedes haberent, ut aliquando redires. Vides enim exaruisse jam veterem urbanitatem: ut Pomponius noster suo jure possit dicere, *nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam.* Ergo is tibi, nos ei succedimus. Veni igitur, quæso, ne tamen semen urbanitatis una cum republica intereat.

ARGVMENTVM.

32

Ex Cilicia P. Volumnio scribit de dictis, de judiciis, de repub. de Dolabella nondum genero.

M. CICERO S. D. VOLVMNIO.

QUOD sine prænomine familiariter, ut debebas, ad me epistolam misisti, primum addubitavi, num a Volumnio senatore esset, quocum mihi est magnus usus: deinde *εὐτραπέλεια* litterarum fecit, ut intelligerem, tuas esse. Quibus in litteris omnia mihi perjucunda fuerunt, præter illud, quod parum diligenter possessio salinarum mearum a te procuratore defenditur. Ais enim, ut ego discesserim, omnia omnium dicta, in his etiam Sestiana, in me conferri. Quid? tu id pateris? nonne defendis? non resistis? equidem sperabam, ita notata me reliquisse genera dictorum meorum, ut cognosci sua sponte possent. Sed quando tanta fæx est in urbe, ut nihil tam sit *ἀκύνθηρον*, quod non alicui venustum esse videatur: pugna, si me amas, nisi acuta *ἀμφιβολία*, nisi elegans *ὑπερβολή*, nisi *παράγρημα* bellum, nisi ridiculum *παρὰ προσδοκίαν*, nisi cetera, quæ sunt a me in secundo libro de Oratore per Antonii personam disputata de ridiculis, *ἐντεχνα*, & arguta apparebunt, ut sacramento contendas mea non esse. Nam de judiciis quod quereris, multo laboro minus, trahantur per me pedibus omnes rei; sit vel Silius tam eloquens, ut possit probare, se liberum: non laboro. Urbanitatis possessionem, amabo, quibusvis interdictis defendamus; in qua te unum metuo, contemno ceteros. Derideri te putas. Nunc demum intelligo te sapere. Sed mehercules, extra jocum: valde mihi tuæ litteræ faceræ,

N 3

ele-

elegantisque visæ sunt. illa quamvis ridicula essent, sicut erant, mihi tamen risum non moverunt. Cupio enim nostrum illum amicum in tribunatu quam plurimum habere gravitatis: id cum ipsius causa, (est mihi, ut scis, in amoribus) tum mehercule etiam reipublicæ. quam quidem, quamvis in me ingrata sit, amare non desinam. Tu, mi Volumni, & p) quum institutisti, & mihi vides esse gratum, scribe ad me quam sapissime de rebus urbanis, de republica. Jucundus est mihi sermo litterarum tuarum. Præterea Dolabellam, quem ego perspicio, & judico cupidissimum esse, atque amantissimum mei, cohortare, & confirma, & q) redde plane meum. Non mehercule, quo quidquam desit: sed quia valde cupio, non videor nimium laborare.

33

ARGUMENTVM.

Dicit, afflicta republica se cum Hirtio, Cassio & Dolabella declamationes exercere, & Volumnium ad eadem studia inuitat. Nam sibi deliberatum esse, in litteras se abdere, Casare permittente.

M. CICERO S. D. D. VOLVMNIO.

QUOD declamationibus nostris cares, damni nihil facis. Quod Hirtio invideres, nisi eum amares, non erat causa invidendi: nisi forte ipsius eloquentiæ magis, quam, quod me audiret, invideres. Nos enim plane, mi suavissime Volumni, aut nihil sumus, aut nobis quidem ipsis displicemus, gregalibus illis, quibus, te plaudente, vigeamus, amissis: ut etiam, si quando aliquid dignum nostro nomine emisimus, ingemiscamus, quod hæc *pinnigero, non armigero in corpore tela exerceantur*, ut ait Philoctetes apud Accium, abjecta gloria. Sed tamen omnia mihi erunt, si tu veneris, hilariora: quamquam venis, ut ipse intelligis, in maximarum quasi concursum occupationum: quas si, ut volumus, exceperimus, ego verò multam salutem & foro dicam, & cu-

p) ab est: &. q) abest: &.

& curiæ; vivamque tecum multum, & cum communibus nostris amatoribus. Nam & Cassius tuus, & Dolabella noster, vel potius uterque noster, studiis iisdem tenentur, & meis æquissimis utuntur auribus. Opus est huc limatulo, & polito tuo iudicio, & illis interioribus litteris meis, quibus sæpe verecundior me in loquendo facis. Mihi enim iudicatum est, si modo hoc Cæsar aut patietur, aut volet, deponere illam jam personam, in qua me sæpe illi ipsi probavi, ac me totum in litteras abdere, tecumque, & cum ceteris earum studiosis honestissimo otio perfrui. Tu vellem, ne veritus esses, ne perinvitus legerem tuas litteras, si mihi (quemadmodum scribis) longiores forte misisses: ac velim posthac sic statuas, tuas mihi litteras longissimas quasque, gratissimas fore.

M. COELII

b.

EPISTOLARVM

AD

M. TVLLIVM CICERONEM,

LIBER OCTAVVS.

ARGVMENTVM.

I

Commentarium mittit rerum urbanarum, & excusat se quod alteri negotium illius colligendi dederit. Addit, de comitiis Transpadanorum esse rumorem, de successione autem Galliarum nihil relatum: de Pompejo cupere se aliquid cognoscere: de Cæsare varia dissipari; aliaque nonnulla. Huic epistola respondit ea, quæ libro II. est octava.

M. COELIVS M. CICERONI, S. D.

QVOD tibi decedens pollicitus sum, me omnes res urbanas diligentissime tibi perscripturum: data opera paravi, qui sic omnia persequeretur, ut verear, ne tibi nimium arguta hæc se-

N 4

Au-